

مجموعه استانداردهای رسانه های ترویجی

شماره ۳

استاندارد تولید

کتاب

تعریف

❖ کتاب، مجموعه ای از مطالب تدوین شده چاپی درباره یکی از زمینه ها یا موضوعات خاص علوم کشاورزی و محیط زیست روستایی است که از ابتدا تا انتها به بررسی کامل تنها یک موضوع می پردازد.

هدف

❖ هدف از تدوین و انتشار کتاب، عبارت است از :

- ۱- ارائه دانش و اطلاعات برای ارتقاء سطح دانش و اطلاع مخاطبان
- ۲- آموزش مخاطبان در راستای پاسخگویی به نیازهای آموزشی شناسایی شده
- ۳- ترویج یک موضوع خاص در بین مخاطبان
- ۴- و هرگونه هدف دیگری که به توسعه بخش کشاورزی کمک کند.

مخاطبان

❖ مخاطبان کتاب به عنوان یک رسانه ترویجی عبارتند از :

- ۱- جوانان و نوجوانان روستایی و عشایری (با هدف اطلاع رسانی و توسعه دانش و معرفت)
 - ۲- زنان روستایی و عشایری (با هدف اطلاع رسانی و توسعه دانش و معرفت)
 - ۳- گروههای پیشرو (با هدف اطلاع رسانی، ترویج موضوعات جدید، ارتقاء مهارتهای آموزشگری و ترویجی، ارتقاء دانش کشاورزی و ...)
 - ۴- عوامل ترویج (با هدف ارتقاء دانش کشاورزی، مهارتهای آموزشگری و ترویجی و ...)
 - ۵- کارکنان تشکلهای، تعاونیها و مراکز تولید صنعتی و نیمه صنعتی (با هدف اطلاع رسانی، ارتقاء دانش کشاورزی و ...)
- ... و موارد دیگری همانند موارد فوق

محتوا

- ❖ محتوای هر کتاب، مشتمل بر مجموعه مطالب به همپیوسته و دارای ارتباط ارگانیک بین آنها در یک موضع خاص است.
- ❖ محتوای کتاب، از مطالب ساده شروع می شود، به تدریج به مطالب پیچیده می پردازد و در پایان نیز به نتیجه گیری و ارائه رهنمودهای عملی و کاربردی می انجامد.
- ❖ محتوای کتاب، اختصاص به بررسی یک موضوع دارد. بنابراین؛ نمایه ها، گزارشها، مجموعه مقالات، چکیده نامه ها و امثال آن کتاب محسوب نمی شوند. بلکه ابزارهای اطلاع رسانی به حساب می آیند.

ساختار

- ❖ ساختار کتاب باید به شرح ذیل باشد:
 - ۱- جلد : جلد پوشش اصلی کتاب است که دارای اجزاء و ویژگیهای زیر است:
 - ❖ درج عنوان کتاب با حروف درشت و خوانا
 - ❖ درج نام کامل مؤلف، مترجم یا گردآورنده (ها)
 - ❖ درج عبارت: «وزارت جهاد کشاورزی، معاونت ترویج و نظام بهره برداری» در گوشه بالای سمت چپ
 - ۲- پشت جلد : در پشت جلد نیز نکات زیر باید رعایت شود:
 - ❖ خلاصه ای از کتاب یا پیام اصلی آن
 - ❖ درج عبارت «دفتر برنامه ریزی رسانه های ترویجی، واحد مسئول منتشر کننده، سال انتشار»
 - ۳- صفحه عنوان : مشخصات این صفحه عبارت است از :
 - ❖ درج کلمه طیبه «بسم الله الرحمن الرحيم» در وسط بالای صفحه
 - ❖ درج عنوان کتاب با حروف درشت و خوانا
 - ❖ درج نام مؤلف ، مترجم یا گردآورنده (ها)

❖ درج عبارت: «معاونت ترویج و نظام بهره برداری، دفتر برنامه ریزی رسانه های ترویجی و نام واحد منتشر کننده» که در زیر یکدیگر می آیند.

۴- صفحه شناسنامه: در پشت صفحه عنوان، شناسنامه کتاب به شرح زیر می آید:

❖ عنوان کتاب

❖ مؤلف، مترجم یا گردآورنده (ها)

❖ ناشر: دفتر برنامه ریزی رسانه های ترویجی - (نام واحد منتشر کننده)

❖ خدمات چاپ

❖ نوبت و زمان چاپ

❖ محل انتشار

❖ قیمت

۵- صفحه پیشگفتار: پیشگفتار نوشته کوتاهی است که در آن نویسنده یا ناشر نکاتی را درباره علت و هدف تألیف و موضوع کتاب بیان می کند.

۶- صفحه فهرست مندرجات: در این صفحه، عناوین فصلها یا بخشهای کتاب به ترتیب با ذکر شماره صفحه می آید.

۷- صفحه مقدمه: مقدمه، پس از صفحه مندرجات و قبل از شروع متن اصلی کتاب می آید. نویسنده در مقدمه، موضوع کتاب را با شرح و تفصیل بیان می کند.

۸- متن کتاب: متن کتاب براساس اصول نویسندگی، تألیف کتاب تدوین می شوند.

۹- صفحه خلاصه و نتیجه گیری: بعد از متن کتاب، در یک یا دو صفحه خلاصه مطالب کتاب و نتیجه گیری و ارائه رهنمودهای عملی به مخاطب ارائه می گردد.

۱۰- صفحه منابع: در این صفحه منابع فارسی و بیگانه ای که مؤلف از آنها برای تهیه متن استفاده کرده است، به ترتیب حروف الفبایی نام نویسندگان (به تفکیک منابع فارسی و خارجی) می آید.

مشخصات فنی

❖ مشخصات فنی مهم کتاب به شرح زیر است :

- ۱- جلد کتاب از مقوای ضخیم و بادوام تهیه می شود.
- ۲- شمارگان کتاب انبوه است. (بیش از ۱۰۰۰ نسخه)
- ۳- عکس و طرح برای بیان بهتر مطالب آورده می شود.

انواع از نظر سازمان تولید

❖ تهیه کتاب، به دو طریق صورت می گیرد:

- ۱- کتابهای در سطوح استانی؛ که توسط مدیریت ترویج و مشارکت مردمی هر استان تهیه و منتشر می شود. در این دسته از کتابها، محتوا بومی و مربوط به موضوعات استان ذیربط است.
- ۲- کتاب در سطح ملی؛ این کتابها توسط دفتر برنامه ریزی رسانه های ترویجی (اداره تدوین متون) تهیه و منتشر می شود. محتوای این کتابها، برای مخاطبان سراسر کشور قابل استفاده است.

کنترل کیفیت

- ❖ دفتر برنامه ریزی رسانه های ترویجی (اداره تدوین متون) مسئول ارزیابی تولیدات نوشتاری استانهاست. از این رو، هنگامی یک کتاب مجوز انتشار خواهد گرفت که ارزیابی نسخه ارژینال (برای کنترل کیفیت) از سوی اداره مزبور اعمال شده و تأییدیه لازم را صادر کرده باشد.

این استاندارد در ۸ فصل توسط دفتر برنامه ریزی رسانه های ترویجی تهیه شده است. که از آذر ماه ۱۳۸۱ تا اطلاع ثانوی اداره اداره تدوین متون و مدیریتهای ترویج و مشارکت مردمی استانها مکلف به رعایت آن در فرایند تهیه و تولید کتاب می باشند.